

הוא ששה, כמו שהתבאר. והרי העולם נברא בששה ימים (שמות כ, יא), ובשביעי שהוא שבת קודש, הוא נבדל מן הששה ימים<sup>305</sup>. ולפיכך ראוי שיהיה גם כן כמו זה שיעור העולם, ששת אלפים פרסה, וסומכא דרקייע, שהוא נבדל מן העולם, אלף פרסה<sup>306</sup>. כי כבר התבאר, כי הזמן והגשם דומים מתיחסים ושוים<sup>307</sup>. והרי מבואר כי לא לחנם אמרו השעור כן. וזה פירוש אמתת דברי חכמים, ואם הדברים<sup>308</sup> הם עמוקים מאוד יותר. ובני

רבי יהודה סבר<sup>323</sup>, כי שעור מהלך התחלת היום, מן עלות השחר עד הנץ החמה, חלק עשירי מן היום. ואמר כי מהלך האדם י' פרסאות, ומן עלות השחר עד הנץ החמה ד' מילין, כדאיתא התם (פסחים נז). ויהיה התחלת העולם, שהוא הרקייע, חלק עשירי מן היום. והוא סבר כי זהו נגד עשרה מאמרות שנברא בהם כל העולם (אבות פ"ה מ"א), והרקייע שהוא התחלה, נגד המאמר "בראשית" (בראשית א, א) שהוא התחלה<sup>324</sup>. ולכך אמר כי התחלה, שהוא הרקייע, הוא חלק העשירי מן העולם<sup>325</sup>. וכל הדברים האלו הם עמוקים מאוד<sup>326</sup>. ומכל מקום, כל זה לא

נשאר במסקנה<sup>327</sup>.

אבל מה שאמרו כי העולם הוא ששת אלפים פרסה, וסומכא דרקייע אלף פרסה, אל יעלה על דעתך כי שעור זה נתנו לעולם כאשר הוא נמדד בשעור הגשמי. אבל דע לך כי חכמים לא דברו מזה כלל, כי דבר שאינו מגיע אל מהות העולם ואמיתת מהותו, לא דברו מזה כלל. אבל מה שאמרו כי העולם הזה הוא ששה אלפים<sup>309</sup>, רוצה לומר כי מהות השעור הזה הוא אל העולם, מבלי הבטה אל שעור הגשמי, ולא עיינו חכמים רק במהות, ולא בגשמי. ודבר זה הוא מיסודי החכמה, וכבר התבאר זה<sup>310</sup> בכמה מקומות עניין זה<sup>311</sup>. כי נתנו חכמים שעור קטן, ואין השעור הזה מצד המוחש הנגלה, רק מצד מהותו אמרו כן. כמו שאמרו (מו"ק יט).

מספר ששה יש לו מהות השלימות, כי במספר ששה בו יושלם הגשם, כי כל גשם יש לו ששה צדדין<sup>302</sup>. ולפיכך מה שאמר כי העולם הוא שש אלפים פרסה, רוצה לומר כי יש לעולם השלימות מצד עצמו, לכך ראוי לו מצד עצמו ששת אלפים<sup>303</sup>. כי העולם הזה גשמי<sup>304</sup>, ושלימות הגשמי

(327) שמסקנת הגמרא היא [מחמת הקושיות על רבא שיובאו בהמשך] שהעולם הוא יותר מששת אלפים פרסה. וצריך ביאור, כיצד מצד הסברא נתבטלה ההו"א שביאר עד כה, והוא שראוי למהות העולם שתהיה ששת אלפים פרסה, כי כך שלימות הגשמי. ויל"ע בזה. (328) לא